No. 1494 Zaterdag 17 Augustus 1912. 29ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
Redactie en Administratie
Oud No. 223. Nieuw No. 4.
Waterkant, Overzijde.

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire. Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero sol fl. 0.15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Correspondentie uit Curaçao

aan de

Nieuwe Rotterdamsche Courant.

Naar aanleiding der voorgestelde subsidie-verhooging ten bate van de R. K. Bijzondere Scholen, schreef een Correspondent uit Willemstad aan de „Nieuwe Rotterdamsche Courant." Natuurlijk is de Correspondent tegen die subsidie-verhooging.

De Katholieke Bladen: „De Tijd", „Het Huisgezin", „De Residentiebode" en „Het Centrum" hebben onmiddelijk de verdediging van ons goed recht op zich genomen, waarvoor aan de respectieve Redacties hier openlijk oprechte dank wordt gebracht.

Die verdediging is zóó afdoende, dat wij er niets aan toe te voegen hebben en ze geheel kunnen overnemen.

In de gewraakte correspondentie komt echter één zinsnede voor, welke wij, hier in de Missie zelf werkzaam, niet zonder meer kunnen laten passeeren.

De Correspondent verklaart: „Dat de R. K. Scholen als financieele onderneming geen ruime baten opleveren, is aan te nemen, doch of de missie ook uit anderen hoofde geen ruime inkomsten trekt, is twijfelachtig."

En zulk een insinuatie, alsof het R. K. Onderwijs in deze Kolonie een geldmakerij zou wezen, durft iemand te uiten, die in Willemstad woont, die dus bekend moet zijn met al het doen en laten, al het hebben en houden der R. K. Missie!

Als financieele onderneming loopt het R. K. Onderwijs uit op een bankroet, dat is dichter bij de waarheid, Mijnheer Correspondent. Baten zijn er volstrekt niet, noch ruime, noch geringe, wel is er jaarlijks een stijgend te kort. Het R. K. Onderwijs in de Kolonie Curaçao heeft reeds schatten verelonden, ook veel geld, dat oorspronkelijk niet voor het Onderwijs bestemd was.

Meermalen bijv. moest bouw of reparatie van kerk of pastorie wachten, omdat de daarvoor bespaarde gelden besteed waren aan het Onderwijs. Geen enkele Pater is hier rijk geworden, wel hebben vele zonen van zeer gegoede families hier een armoedig leven geleid en zijn arm gestorven. Dat is een bekend feit in de Kolonie.

Het instand houden van het R. K. Onderwijs vergt voortdurend groote opofferingen; het is een beginselquaestie, geen financieele onderneming.

Bijna al onze scholen zijn kosteloos, en aan subsidie ontvangt het onderwijzend personeel nog geen Gulden per dag!

En uit welken hoofde zou de Missie die andere inkomsten trekken?

Uit de dagelijksche bedeeling van vele armen; uit de bijna kostelooze verzorging der weezen; of uit de verpleging der zieken waarvan de meesten arm zijn? Of uit het traktement van 18 Geestelijken, terwijl er 35 dienst doen en onderhouden moeten worden?

De weinige fondsen, waarover de Missie beschikt, teren geregeld in, en hoofdzakelijk zijn wij aangewezen op de aalmoezen der Katholieken van Nederland.

Tegenover deze toevallige, wisselvallige baten staan de vaste, steeds stijgende onkosten van het Onderwijs, dat verreweg het grootste gedeelte der fondsen en aalmoezen opeischt. Het gaat toch niet aan steeds maar alles aan het Onderwijs ten offer te brengen, en ons zelven van alle middelen te berooven, om ook nog ander missiewerk te doen, waartoe wij evenzeer geroepen zijn, terwijl de Staat alle voordeelen geniet van deze offers, de eischen steeds hooger stelt en de subsidie zeer laag houdt! Waar Curaçao alles over heeft voor het Openbaar Onderwijs, dat slechts aan een paar honderd kinderen wordt verstrekt, mogen wij volgens recht en billijkheid toch wel om wat meer steun vragen voor het onderwijs van duizenden Katholieke kinderen.

Een weinig meer humaan gevoel zou den Willemstadschen Correspondent van de „N. R. Ct." niet ontsieren.

Volge nu de verdediging van „De Tijd":

TOCH NOOIT GOED.

In een particuliere correspondentie, voorkomende in de „N. R. Cour." van Maandag 15 Juli 1912, Avondbl. A, worden tal van bezwaren gemaakt tegen de door den Gouverneur voorgestelde verhooging der subsidie aan het R. K. Onderwijs in de Kolonie Curaçao. Wij verwachten wel, dat van uit Curaçao zelf een krachtig protest zal komen tegen de scheeve voorstellingen, waarvan de correspondentie wemelt. In afwachting daarvan een enkele opmerking. Al is het dan schoorvoetend, de correspondent erkent de superioriteit van het Bijzonder Onderwijs in de Kolonie; maar verzwijgt zorgvuldig, welke offers de Katholieke Missie jaar in jaar uit moet brengen, om tot zulk een resultaat te komen. Weet men het in Nederland wel genoegzaam, dat ± 75 pCt. der kinderen in de Kolonie Curaçao de bijzondere school bezoeken, doch dat die Bijzondere School maar ± 25 pCt. ontvangt van al de uitgaven, die in de Kolonie aan het Onderwijs besteed worden? Niettegenstaande die jarenlange achteruitzetting van het Bijz. Onderwijs heeft het zich toch weten op te werken tot de benijdenswaardige hoogte, waarop het thans staat. Vraag niet ten koste van welke offers van den kant der Kath. Missie, die voor dat onderwijs de groote zorg draagt; want die offers zijn zeer groot. Is het nu niet billijk, dat in de richting van gelijkstelling een enkel stapje gedaan worde? Er kunnen nog mijlen afgelegd worden, eer men de gelijkstelling bereikt. Deze wordt op 't oogenblik nog geenszins gevraagd; alleen eene verhoogde bijdrage, opdat de Kath. Missie in staat blijve den zwaren last te dragen en zelfs nog verbeteringen kunne aanbrengen. Men zou zeggen, zulk een verhooging van subsidie moest algemeene instemming vinden en zeker geen tegenwerking. De correspondentie in de „N. Rott. Ct". bewijst, dat billijkheid voor sommigen niet bestaan mag, zoodra er sprake is van de Katholieke Kerk of haar onderwijs. Wat het onderwijs in de Kolonie zou zijn, en hoeveel het zou kosten, als de Katholieke Missie zich eens aan die zorg onttrok, is iets waaraan die „sommigen" niet denken. Maar in dat geval zou het tekort, dat Nederland moet aanvullen, schrikbarend grooter zijn. Dat mogen de belastingbetalers in Nederland wel eens bedenken."

„Het Huisgezin" schrijft:

EEN BEDILLER.

De katholieke scholen in de kolonie Curaçao worden bezocht door 4900 kinderen.

Die scholen zijn bijna alle armenscholen.

Tot dusver bedroeg de subsidie aan het katholiek onderwijs f 31.000.

Ze zal, indien de ontwerp-verordening van den gouverneur Nuyens wordt aangenomen, stijgen met f 14.410 en derhalve bedragen f 45.410.

Per kind wordt het dan f 9.25.

Als men in het oog houdt, dat de enkele honderden kinderen, die de openbare school op Curaçao bezoeken, veel meer kosten; dat het Vicariaat reeds ruim een halve eeuw voor het volksonderwijs groote offers gebracht heeft en nog brengt; dat, vielen de bijzondere scholen weg, het gouvernement voor een minstens vijfmaal grootere uitgaaf kwam te staan — dan zal men de voorgestelde subsidieverhooging volkomen billijken.

De Willemstadsche correspondent der *N. R. Ct.* — een uit het handjevol niet-katholieken op het eiland — bedilt het voorstel van gouverneur Nuyens.

Wil men een staaltje van 's mans betoogtrant, tevens van zijn breedheid van opvatting en rechtvaardigheidszin?

Hier is het:

Weinig overtuigend is 't argument, dat de R. K. missie, „daar zij zelf betrekkelijk weinig inkomsten heeft, zich te groote opofferingen zou moeten getroosten, om aan de eischen van het bijzonder onderwijs te kunnen voldoen". Dat de R.K. scholen als financieele onderneming geen ruime baten opleveren, is aan te nemen, doch of de missie ook uit anderen hoofde geen ruime inkomsten trekt, is twijfelachtig. Doch hoe dit zij, het zou toch een vreemde toestand worden indien de inkomsten van bijzondere schoolbesturen de hoegrootheid der hun door den staat toe te kennen subsdiiën moesten gaan bepalen."

De correspondent wil wel aannemen, dat de R. K scholen als financieele onderneming geen ruime baten opleveren.

Nu, ze kloppen er toch allicht nog wel wat uit, zal de lezer der *N. R. Ct.* denken, die minder goed kan weten dan de briefschrijver weten moet, dat de R. K. scholen, met haar bijna uitsluitend arme schoolbevolking, een schadepost voor de Missie zijn.

Twijfelachtig noemt de correspondent het, of de Missie uit anderen hoofde geen ruime inkomsten trekt. Maar toch niet twijfelachtig voor hem? Waar zouden die ruime inkomsten vandaan moeten komen?

Zou de Missie in dezen voor een groot deel der — katholieke — bevolking bangen tijd aalmoezen vragen aan de geloofsgenooten in het moederland, indien zij er zoo breed voorzat als de briefschrijver te verstaan geeft?

In allerlei behoeften en nood heeft de Missie te voorzien, en zij doet zulks met zooveel toewijding en zelfopoffering, dat iemand als de correspondent, die dit kan gadeslaan en moet gadeslaan, allerminst reden heeft bij zijn lezers de gedachte aan geldmakerij te wekken.

Dat de inkomsten der schoolbesturen, we zeggen niet uitsluitend, maar toch mede de hoegrootheid der uit te keeren subsidiën bepalen, is nog zoo dwaas niet. Of geldt ook niet hier te lande de regel, dat bijzondere scholen, die als geldwinning worden gehouden, of een hoog schoolgeld heffen, geen subsidie ontvangen?

Het is meer dan kleingeestig, op de sobere subsidieverhooging, welke de gouverneur voorstelt — sober, omdat de financieele toestand van het eiland geen behoorlijke subsidieering gedoogt — nog te willen beknibbelen.

Alleen reeds de overweging, dat het bijzonder onderwijs aan de koloniale schatkist een aanzienlijke som uitspaart, moest van alle bedillust doen afzien.

Maar dit schijnt een liberaal nooit te kunnen leeren."

In denzelfden geest spreekt „De Residentiebode" en besluit met de woorden: „De Westindische schrijver tracht echter blijkbaar zijn confraters in Holland te overtroeven. De bijzondere school mag niet vooruitgaan."

„Het Centrum" verdedigt ons aldus:

LIBERAAL.

Door den gouverneur van Curaçao wordt een subsidie-verhooging voorgesteld ten bate der katholieke bizondere scholen.

Ze zullen fl 14.410 meer ontvangen.

Dat zulk een nieuwe regeling niet anders dan billijk mag heeten, blijkt uit de feiten.

Zooals toch de *Amigoe di Curaçao* in zijn jongst gearriveerd nummer in herinnering brengt, heeft de Katholieke Missie steeds met zware moeilijkheden te kampen gehad, om in de behoefte aan onderwijs te voorzien.

„Immers, van de 47.000 Katholieken onzer kolonie — zegt het blad — zijn slechts zeer weinigen in staat, zelf de onkosten van de schoolopvoeding hunner kinderen te dragen. En toch verlangen zij allen voor hunne kinderen Bijzondere Scholen, omdat volgens hun godsdienstige overtuiging de godsdienst niet van de school gescheiden mag blijven, maar juist een der sterkste factoren moet zijn bij de vorming van hoofd en hart".

Het Apostolisch Vicariaat heeft daarvoor groote offers moeten brengen, en reeds in 1906 en 1907 werd door den voormaligen Gouverneur en den Kolonialen Raad toegegeven, dat de subsidie aan de R. K. scholen verhooging behoefde.

Te meer klemt thans deze eisch, daar bij een nieuwe onderwijs-regeling van 1907 strenger voorwaarden ten aanzien der subsidieering werden gesteld, wat van de schoolbesturen belangrijke uitgaven vergde.

„Het is een niet geringe eer voor de R. K. Missie", — zegt de *Amigoe* — „dat van meet af aan getracht werd aan al deze eischen van lokaal en persooneel te voldoen. Gedurende de laatste jaren kwamen verschillende Zusters en Fraters met diploma's uit Nederland, zoodat de onderwijskrachten sterk vermeerderden; herhaaldelijk werden door de Eerw. Zusters en Fraters, hier reeds aan het Bijz. Onderwijs verbonden, nieuwe diploma 's behaald, terwijl vele scholen uitgebreid, of geheel vernieuwd werden en daarenboven nog het aantal scholen toenam".

Dat onder zulke omstandigheden de subsidie-verhooging alleszins billijk en noodig is, behoeft geen betoog.

De overgroote meerderheid der kolonie is trouwens katholiek, en wenscht katholiek onderwijs.

FEUILLETON.

Een fel Anti-clericaal.

Op een fraaien zomermorgen van 't afgeloopen jaar wandelde een geestelijke van de Madeleine te Parijs op het perron van een klein station, een paar uren sporens van de hoofdstad verwijderd.

Terwijl hij even stilhield en naar het rangeeren van een paar zware petroleumwagens keek, voelde hij zich op zijn schouder tikken, en omziende bemerkte hij zijn vriend H., een bekend Fransch schilder, die juist een vacantiereisje had gemaakt in de schilderachtige streken van de Touraine.

„Zoo, eerwaarde, gij hier?" vroeg de schilder.

„Ja," was het antwoord, „ik heb drie dagen verlof gehad, en heb die benut, om een bezoek te brengen bij mijn ouden vriend, pastoor M., te... En hoe gaat het u? De schilderkist aan de hand, een grooten strohoed op... verbrand door de zon... ik zie het al, ge hebt zeker ook eens geprofiteerd van den mooien zomer! Een aangename vacantie gehad?"

„Aangenaam", zuchtte de schilder, „overheerlijk! Hoewel, een vacantie is nooit aangenaam, als ze om is! Maar wat zal men er aan doen. Men kan niet altijd, zooals men wil, en zoodoende zal ik moeder Natuur weer en voor een tijdlang moeten verlaten en het roestige Parijsche leven er voor in de plaats stellen. Maar daar komt onze trein. Ik zal zeker het genoegen hebben, met u samen te reizen?"

Als 't kan?" zei de geestelijke, „dat wil zeggen, als de ruimte het toelaat! Zie eens hier, wat een passagiers. Ik ben bang, dat alles vol zal loopen! Er gaan veel tamme schapen in een hok, maar o wee, wat zullen wij 't warm krijgen!"

„Toch niet", zei de schilder. „Ik ken dit station. Blijf maar bij mij en laat de andere reizigers eerst instappen. Als de trein vol is, worden hier altijd nog één of twee wagens aangehaakt en ge zult zien, we zitten dan als „nabobs". Voor alle zekerheid zal ik een besproken plaats nemen".

En naar een besteller gaande, gaf hij dezen zijn schilderdoos en een klein koffertje, stopte den man een halven franc in de hand en zei: „Dat is voor u vriend. Leg mijn reisgoed in het middelste compartiment van den laatsten wagen".

De besteller tikte welvoldaan aan zijn pet en toen de trein het station was binnengerateld, zagen de geestelijke en zijn vriend kalm het gedrang aan en lieten de andere reizigers zich moei en warm werken, om een heet en bekrompen plaatsje te veroveren. Toen negen tienden van de passagiers waren geborgen, gebeurde wat de schilder had voorzien. Twee leege wagens werden aangehaakt en beiden stegen bedaard in den wagon, zonder met de lastige drukte iets te maken te hebben

Zij zouden echter niet alleen reizen, want in den coupé zat reeds een zwaarlijvig heer, die zich in een hoek zoo gemakelijk mogelijk had ingericht en bijna geheel verscholen was achter een reusachtig dagblad.

Er was echter ruimte in overvloed, en de beide vrienden zetten zich in den tegenoverliggenden hoek en staken een sigaar aan. Zij zaten echter nog niet goed en wel, of hun medereiziger draaide zijn blad om, en nauwelijks had hij bij deze manoeuvre den geestelijke bemerkt, of hij sprong met een schrik overeind, vouwde zijn krant op en stak die in den zak, greep zijn reisgoed uit het net en riep:

„Een priester in den coupé! Dat nooit! Conducteur, geef mij een andere plaats!" En met een drukte en een bombarie, die hij zelf zeker bizonder heldhaftig vond, steeg hij haastig uit en verdween, alsof hij een besmette plaats ontvluchtte.

Een oogenblik later zaten de geestelijke en zijn vriend verbluft te kijken, daarna barstten zij in een schaterlach uit. Toen de trein in gang was, kreeg bij den schilder de ergernis de overhand en woedend riep hij uit: „Wat een vlegel."

„Och," lachte de geestelijke, „ik voor mij ben zulke tooneeltjes wel gewend! Maar gij hebt gelijk; dit is al een bijzonder ijverig anti-clericaal, want in zijn verheven haast heeft hij waarlijk zijn hoed, stok en handschoenen vergeten!"

„Waarachtig!" riep de schilder. „'t Was niet meer dan billijk, dat ik hem dezen rommel achterna smeet. Maar neen, dan zouden wij dezen heer een wapen tegen ons in de handen geven! Ik weet beter!

Laat mij maar eens begaan! Als ik dien sinjeur geen kool stoof, dat hij zulke grappen wat afleert, mag ik nooit meer een penseel aanraken.

En een eindje touw uit den zak halend, bond hij de handschoenen bijeen aan den knop van den stok, zette den hoed daarboven op en ging bedaard zitten.

„Wat wilt ge doen?" vroeg de priester.

„Dat zult ge wel zien", antwoordde de ander met een geheimzinnig lachje.

Tien minuten later stopte de trein aan het volgende station en zooals een welgeaard locaaltrein past, duurde de halte minstens vijf minuten.

Zelfs niet-katholieken hebben daarbij belang, en ook worden door de bizondere school groote uitgaven aan de Regeering bespaard.

Maar opvallend is het nu weer, op wat zuren toon in een correspondentie uit Curaçao aan de *N. Rott. Ct.* over het voorstel van den Gouverneur geoordeeld wordt.

De argumentatie in de Mem. van Toelichting tracht men zooveel mogelijk te beknibbelen, en uit geheel de correspondentie is op te maken, dat men de verhooging der subsidie met leede oogen ziet.

Het is echt liberaal.

Zonder verhooging der subsidie zouden, zooals in de M. v. T. te lezen is, „uit gebrek aan geld, vele nuttige en gewenschte verbeteringen in het onderwijs, die aan de volksontwikkeling ten goede zouden komen, moeten achterwege blijven, of voor te langen tijd worden uitgesteld."

De volksontwikkeling zou daaronder dus lijden.

Maar zulk een argument schijnt in de oogen van sommige liberalen weinig uit te werken.

Voor „het" onderwijs heeten zij alles over te hebben.

Niets ligt hun nader aan 't hart.

Maar zoodra er sprake is van *bizonder*, van *katholiek* onderwijs, neemt hun gelaat een bedenkelijken plooi aan, daalt hun belangstelling onder het vriespunt!

In *hun* oogen schijnt de katholieke school *geen* volksontwikkeling te brengen....."

Correspondent af.

Spanje's herleving.

Waar de rationalist Gibbon spreekt over de Benedictijnen, zegt hij, dat „een enkel klooster dezer monniken misschien van meer nut voor de letteren geweest is dan de twee hooge scholen van Oxford en Cambridge".

Toch doet onder de andersdenkenden, zoowel die te goeder trouw zijn, als die zich openlijk aan de Kerk vijandig toonen, nog altijd de bewering opgeld, dat de monniken dompers zijn en de kloosters broeinesten van nietsnutters.

In dezelfde lijn ligt, dat juist die landen — de Germaansche en Angelsaksische, Duitschland, Holland, Engeland, N.-Amerika, enz.— het sterkst in intellectueelen bloei en stoffelijke welvaart vooruitgaan, waar de godsdienst zich het snelst ontwikkelt en de grootste vrijheid geniet.

En toch heerscht bij vele andersdenkenden nog steeds het diep geworteld vooroordeel dat, wanneer een Katholiek volk heeft opgehouden in de wereld den invloed uit te oefenen, dien het weleer bezeten heeft, het verlies van zijn prestige altijd en uitsluitend geweten moet worden aan den godsdienst.

Onder de landen, die om deze bewering te staven en er een schijn van waarheid aan te geven, gewoonlijk en met een bepaalde voorkeur worden aangevoerd, moet op de allereerste plaats genoemd worden het Katholieke Spanje.

Maar waarom juist aan Spanje de maatstaf aangelegd van den invloed van den godsdienst op de stoffelijke welvaart, en niet b. v. aan het Katholieke België?

Is het misschien omdat dit laatste kleine land midden op de politieke markt van Europa gelegen is en daar dus de waarheid van allerhande losse beweringen en opinies omtrent feiten, gebeurtenissen en statistieken veel gemakkelijker, regelmatiger en sneller te controleeren is dan in het door zijn Pyreneën vrijwel van Europa geïsoleerde Spanje?

En komt ons, bij het lezen van de barre enormiteiten en de veelsoortige verdraaide voorstellingen, die door de liberale pers herhaaldelijk over Spanje ten beste gegeven worden, niet zeer dikwijls de zucht op de lippen, dat „we het liever hier willen gelooven, dan dáár gaan vragen"?

Om het onhoudbare van de hier bedoelde theorieën aan te toonen, willen wij aan de hand van officieele en andere authentieke gegevens eens nagaan, of de fiere Spaansche natie werkelijk zoo achterlijk is als de heeren liberalen believen te beweren, en op welke verbazingwekkende vorderingen zij thans en sinds vele jaren kan wijzen op elk gebied van handel, opvoeding, nationale kracht, kunsten en wetenschappen en wat zooal meer kan leiden tot de ware grootheid van een volk.

Wat de oorzaken betreft, die geleid hebben tot het verval van het groote Spaansche rijk — het grootste dat na het Romeinsche rijk ooit ter wereld bestaan heeft — kan niet betwijfeld worden, dat de groote en langdurige oorlogen der 16e, 17, 18 en van het begin der 19e eeuw onherstelbare verwoestingen in Spanje aangericht, en dit land van landbouwers totaal uitgeput hebben. En hoewel de aanwinst der ontzaglijke Amerikaansche bezittingen nooit gekende schatten en rijkdommen en een wereldprestige aan de Spaansche natie schonk, was dit bezit toch een bron van innerlijke verzwakking voor het rijk, ja is dit ook thans nog gebleven, nu het deze transatlantische koloniën reeds lang heeft moeten prijs geven. Want de Spanjaard, de taai volhardende, nijvere en avontuurlijke landverhuizer, laat zich nog altijd als door een aangeboren heimwee naar de nieuwe wereld van zijn Columbus aanlokken door de werkelijke of bedriegelijke, maar altijd schitterende vooruitzichten, welke deze overzeesche landen hem voorspiegelen. Dit is de diepste wonde van Spanje, waardoor het jaarlijks omstreeks 150.000 man verliest; het bloed, het gebeente en de zenuw der Spaansche natie, waarvan de overgroote meerderheid trekt naar Argetinië, Brazilië, Cuba en Mexico.

Toch is, in weerwil van dezen altijd vloeienden stroom van landverhuizers, de jaarlijksche toeneming der bevolking in de jaren van 1897 tot 1900 gestegen tot 87 pct., terwijl deze in de veertig daaraan voorafgaande jaren slechts de helft, n.l. 45 pct. bedroeg.

Op onderwijs-gebied mag Spanje van verschillende andere zeer welvarende landen, met name b. v. aan Engeland, tot voorbeeld strekken, althans wat het universitair onderwijs betreft.

Door een wet van den 17en Juli 1857, geamendeerd door een andere wet van het jaar 1909, werd het lager onderwijs verplichtend gesteld, maar tevens bepaald, dat het kosteloos zou verstrekt worden. Dienovolgens werd op iedere 500 inwoners éène school voor lager Onderwijs opgericht en deze onderhouden door bijdragen van de gemeente en van den staat.

Het geheele land is verdeeld in tien onderwijsdistricten, met de universiteiten tot centrum. Deze tien universiteiten, die gezamenlijk bezocht worden door gemiddeld 17000 studenten, bevinden zich te Madrid, Barcelona, Granada, Oviëdo, Salamanca, Santiago Sevilla, Valencia, Valladolid en Saragossa, met bovendien eene medische faculteit te Cadix.

Elk dezer universiteiten telt twee of meer faculteiten voor Philosofie, Rechtsgeleerdheid, Wis- en Natuurkunde en Geneeskunde.

Engeland daarentegen, met zijn tweemaal grootere bevolking dan Spanje, bezit slechts vijf eigenlijk gezegde universiteiten; en zelfs wanneer daarbij gerekend worden de onlangs opgerichte „Educational Institutes" waaraan de Engelschen eveneens den naam van universiteit plegen te geven, spant Spanje nog de kroon.

Op deze universiteiten volgen de Provinciale Instituten, die, volgens de bepalingen der laatste onderwijswetten, overeenkomstig het aantal provinciën des rijks 49 in getal moeten zijn.

Thans echter bestaan er reeds 60, met meer dan 37.000 leerlingen, die zich aan deze Instituten voorbereiden tot de universitaire en andere examens.

Sinds het jaar 1899 moeten alle studenten voor baccalaureaat in de Letteren gedurende zes van de zeven daarvoor vereischte studiejaren een college volgen in de theologie en godsdienstgeschiedenis.

Evenzoo zijn alle studenten in de Rechten verplicht een cursus te volgen in het Kerkelijk Recht en de Godsdienstleer.

Ook de geestelijkheid en de kloosterlingen, zoowel de vrouwelijke als de mannelijke, wijden zich op uitgebreide schaal aan het onderwijs. Zoo wordt in 447 van de 794 kloosters voor mannen onderwijs gegeven door 12800 leden van orden of congregatiën, terwijl 313 tevens zijn bestemd voor de opleiding der geestelijkheid.

Van de 43.000 kloosterzusters in 3.007 kloosters is een groot aantal werkzaam bij het onderwijs want het meerendeel der jonge dochters uit den voornamen en den middenstand genieten haar opleiding in de kloosterscholen. Velen hunner volgen ook de lessen aan de Provinciale Instituten en aan de universiteiten, en men wil zelfs verzekeren dat er thans in Spanje meer dames gepromoveerd zijn tot het baccalaureaat dan in ieder ander land ter wereld.

Alle scholen, hetzij zij behooren aan corporatiën of aan particuliere personen, hetzij zij onderhouden worden door Staat en Gemeente, of uit particuliere bronnen, zijn gehouden zich te onderwerpen aan de bepalingen van het officieele Staatstoezicht op de instellingen van onderwijs, waardoor het aantal en de kwaliteit der onderwijzers en leeraars, de maatregelen van tucht, de hygiënische en sanitaire voorzorgen, enz. tot in de geringste bijzonderheden geregeld worden. Het rijk telt ruim 35.000 openbare scholen met meer dan 2.000.000 leerlingen, en ongeveer 8.200 bijzondere scholen.

Een zeer verrassende vooruitgang valt sinds de laatste jaren waar te nemen in de gestadige uitbreiding van het spoorwegnet, dat zich thans over de 49 provinciën uitstrekt en alle voornamere steden onderling verbindt. De exploitatie dezer spoorlijnen bevindt zich in handen van particuliere maatschappijen, die gesubsidieerd worden door den Staat, in den regel onder de bepaling, dat zij na een termijn van 99 jaren in eigendom zullen overgaan aan den Staat.

De oppositie der militaire autoriteiten, zoowel in Spanje zelf als in Frankrijk, was eertijds oorzaak dat de aanleg van een spoorlijn door de Pyreneeën, waar de handel vooral des winters door de sneeuw buitengewoon werd belemmerd, voor lange jaren uitgesteld werd. En hoewel de beide regeeringen omstreeks twintig jaren geleden overeenkwamen tot het doortrekken van twee lijnen, en de eerste lijn aan Spaansche zijde reeds in constructie genomen was, werd door een nieuw meeningsverschil aan de beide ministeries van oorlog de arbeid ten slotte weder onderbroken en voor langen tijd verdaagd. Totdat in het jaar 1904 eindelijk het verschil bijgelegd en een verdrag geteekend werd waarbij tot de voltooiing der beide spoorlijnen werd besloten, tot ongemeen groot gerief en bevordering der handelsbelangen van beide landen. Ook tot den aanleg van secundaire en strategische spoorlijnen is men intusschen overgegaan, waarbij de interest gegarandeerd wordt door den Staat.

Nog veel aanzienlijker, naar verhouding, is de uitbreiding der telegraaflijnen sinds de laatste dertig jaren. In 1883 telde Spanje slechts 6665 mijlen telegraaflijn, welk getal in 1908 gestegen bleek te zijn tot 23.000 mijlen, terwijl het telefoonnet een lengte aanwees van 22.000 mijlen.

Een eeuw geleden bezat Spanje slechts 500 mijlen berijdbare wegen; thans bedraagt dit getal niet minder dan 40.000 mijlen, terwijl het wegennet onafgebroken verder uitgelegd wordt.

De reorganisatie van het leger is eveneens ter hand genomen door eene nieuwe legerwet van 24 Juni 1911. Een der hervormingen, waaraan het meest behoefte gevoeld werd, n.l. het verplichtend stellen van den persoonlijken dienstplicht zonder eenige uitzondering, werd daarbij doorgevoerd. Deze nieuwe wet verzekert de tot stand koming van een permanent leger van 115.432 man, met de bevoegdheid voor den minister van oorlog om dit getal te verhoogen, wanneer zulks noodig mocht blijken. Ten gevolge hiervan telt het Spaansche leger thans 611 man meer dan het Engelsche leger. Toch bedraagt het Spaansche legerbudget slechts 90.000.000 gulden.

Alle recruten, die voor den dienst geschikt zijn bevonden, worden door loting ingedeeld in twee categorieën, waarvan de eerste drie jaren, de andere een ietwat korteren tijd onder de wapenen gehouden wordt.

De infanterie is gewapend met het bekende Mauser-geweer, dat het thans in Frankrijk en Engeland gebruikelijke wapen ver overtreft; de artillerie is voorzien van de alom geroemde Schneider 12-ponders en is tegenwoordig uitstekend georganiseerd.

Uit een en ander mag dan ook besloten worden, dat bij de voltooiing der thans ondernomen hervormingen het Spaansche leger een aanzienlijken invloed zal bezitten, waarmede in de Europeesche kanselarijen rekening zal moeten gehouden worden; dat het dappere en ridderlijke Spanje dan zal beschikken over eene legermacht, haar roemrijk verleden van groote natie in alle opzichten waardig en herinnerend aan die onoverwinnelijke Spaansche infanterie, die op zoo menig Europeesch slagveld stand hield tegen de gedrongen phalanxen eener onstuimige cavalerie.

De Maasb.

Koloniale Landbouwtentoonstelling te Deventer.

We hadden gehoopt iets over onze Curaçaosche afdeeling te kunnen publiceeren, maar tot heden vonden we in de Hollandsche Bladen al bedroefd weinig. Hoofdzakelijk werd de afdeeling Suriname beschreven.

De verslaggever van de N. R. Ct. (zie het ochtendblad van 10 Juli) schrijft over de Koloniale Landbouwtentoonstelling te Deventer:

„De Surinaamsche commissie heeft gezorgd, dat onze kolonie op de noordkust van Zuid-Amerika behoorlijk voor den dag kwam. Er zijn suikers van allerlei kleur, maïs of koren, zooals men ginds zegt, cassave, patatas, koffie, cacao, was en harssoorten en bananen; en dan de balata en de rubber niet te vergeten, zoomede de bolletrie. Vermoedelijk zal zij voor velen een verrassing zijn deze uitstalling van West-Indische produkten; inderdaad produkten genoeg — maar waar is het genie, dat de twee groote Surinaamsche quaesties oplost: werkkrachten en transport? Een paradijs moet het land zijn, dat zooveel lekkers voortbrengt als hier in flesschen staat uitgestald, ananas, geconfijte oranjes en jams, tamarinde, pinda-kaas en pinda-banket en birambie, met en zonder uien.

Twee bolletrie-stammen toonen hoe het hout geringd wordt en de taphoek om ze te ringen ligt erbij; ook andere houtsoorten in den vorm van plankjes, en daarenboven een groote verzameling foto's, die inlichtingen geven omtrent het land en zijn bewoners en de verschillende cultures toelichten. Met het kweeken van zoogenaamd panama-stroo voor het hoedenvlechten worden proeven genomen en de naar Curaçao gezonden monsters werden zeer goed beoordeeld. Wil de kolonie in gunstiger toestand geraken, dan zullen dergelijke kleine middelen niet veronachtzaamd mogen worden......

Het Koloniaal Museum te Haarlem heeft te dezer plaatse een kleine inzending die vooral merkwaardig is door twee modellen van werktuigen bij de Surinaamsche goudwasscherij in gebruik, de longtom en de sluice, welbekende namen bij hen, die iets over deze goudwinning gelezen hebben. Dat deze West-Indische afdeeling zich gunstig onderscheidt door de groote kaart van Suriname van Loth, zal ieder bezoeker dadelijk opmerken."

Ook wij bezochten de tentoonstelling en onze indruk was, dat er veel moois te zien was uit de W.-I. Koloniën. Maar die collectie stopflesschen! Foei! Aan de permanente tentoonstellingcommissie in Suriname zouden wij den raad willen geven, zonder uitstel, uit een of andere groote fleschenfabriek, een flinke bestelling stopflesschen van verschillende afmetingen te doen en in het vervolg deze ter beschikking te stellen van eventueele inzenders, te zamen met nette, gelijksoortige etiketten. Het tentoongestelde zou daardoor een gunstiger indruk maken.

De foto's van mejuffr. Augusta Curiel zijn zeer verdienstelijk. Gaarne zouden wij evenwel gezien hebben, dat het Koloniaal Museum te Haarlem de groote collectie Julius Muller had tentoongesteld of althans een deel daarvan.

Blijvend nut verwachten wij van de populaire geschriftjes over de koloniën, door de commissie voor de tentoonstelling uitgegeven en gratis verkrijgbaar gesteld. Een uitstekend middel om nuttige kennis omtrent de koloniën te verspreiden. In deze aardige boekjes worden de voornaamste cultures behandeld en voorts „Het Kleine Landbouwbedrijf in Suriname", „Voortbrengselen der Surinaamsche bosschen", „Verkeerswezen van Suriname", „Algemeene Bijzonderheden aangaande het Landbouwbedrijf in Suriname". Het laatste in de serie is een „Kort overzicht over den landbouw op Curaçao", door G. B. Dussel, Tijd. Landbouwkundige

Op de laatste bladzijde van de „Voortbrengselen der Surinaamsche bosschen" vonden wij deze griezelige mededeeling: „Nekoe (Lonchocarpus spec). Een vischvergift, geleverd door een vrij niet met zekerheid bekende liaan, wordt sedert eenigen tijd in niet onbeduidende hoeveelheden voor een geheim gehouden doel uitgevoerd. (In 1911 tot 5080 K.G.)"

De hemel weet tegen welke ziekte daaruit een panacee bereid wordt!

In de afdeeling West Indische Ei-

Nog had de conducteur den naam van het plaatsje niet goed en wel uitgeroepen, of de schilder had het portier open gemaakt en steeg uit. Met den stok van zijn onbekenden medereiziger in de hand, zoodat de hoed met de daaronder bengeleude handschoenen hoog in de lucht stak, liep hij langs de geopende portieren en riep op lamenteerenden toon:

„Waar is de heer, die uit vrees voor een priester op den loop is gegaan en zijn stok, hoed en handschoenen heeft vergeten?"

Bij de portieren bleef hij staan en herhaalde met luider stem zijn uitroep, maar antwoord kreeg hij niet.

Wel keken de reizigers elkander verbaasd, half lachend aan, maar niemand scheen de eigenaar van de bewuste artikelen te zijn.

Toen de conducteur bijna alle portieren had gesloten, stapte de schilder weer in zijn eigen coupé, en de trein reed verder.

Bij het volgende station herhaalde zich echter hetzelfde tooneel.

De reizigers kregen nu schik in het geval. Velen zagen uit het portier, om onzen schilder nog eens na te kijken; anderen uitten een aardigheid of opperde de een of andere veronderstelling maar.... niemand bood zich aan als eigenaar.

Weer reed de trein verder en de priester vermaakte zich kosteloos met den inval van zijn vriend.

Bij het volgende station — dezelfde vertooning.

Onvermoeid draafde de schilder langs den trein met stok, hoed en handschoenen hoog in de lucht, hier en daar in een coupé kijkend als zocht hij met smart den vermisten eigenaar, en al maar door herhalend:

„Waar is de heer, die......" enz.

De passagiers hadden nu allen begrepen, dat de schilder een kleine wraakoefening, of liever een afstraffing op het oog had en deden dapper aan den grap mee.

Een troepje studenten van een of ander gymnasium, die in een der laatste wagens hadden plaats genomen, riepen op huilenden toon dapper mee, maar...... nogmaals...... niemand scheen hoed, stok en handschoenen de zijne te willen noemen!

Op deze wijze ging de reis verder. Bij de twee laatste stations draafden de studenten achter den schilder aan, en riepen in koor met jammerende stem: „Waar is de heer, die uit vrees voor een priester op den loop is gegaan en zijn stok hoed en handschoenen heeft vergeten?"

De held echter hield zich verborgen. Eindelijk was Parijs bereikt.

De schilder meende evenwel, dat de zaak hiermee niet uit moest zijn. Als de wind steeg hij uit en holde naar den uitgang, waar de portiers de kaartjes inzamelen. Het eerst van allen gaf hij zijn biljet af; plaatste zich daarna weer met den stok enz. hoog in de lucht, achter de beambten en riep opnieuw, zonder ophouden: „Waar is de heer", enz.

De studenten voegden zich bij hem, eene menigte passagiers bleven ook staan, om te zien hoe de zaak afloopen zou.

Het gedrang op het perron verminderde, de laatste reizigers passeerden de controle, maar niemand vertrok met ongedekt hoofd. De bewuste man scheen spoorloos verdwenen.

„Misschien houdt hij zich in den coupé verscholen", meende er een, maar alle wagens waren wel degelijk leeg.

„Hij zal stilletjes een anderen kant zijn opgegaan", dacht een ander. Maar er was maar één uitgang.

„Hij heeft zeker pijn in zijn buik gekregen van schrik", zei een oud vrouwtje.

„Daar zegt ge zoo wat, moedertje", riep de schilder. En zonder verwijl liep hij, gevolgd door een menigte, het perron weer op en klopte aan bij de bewaarster der „W. C".

„Juffrouw", zei hij, hebt ge in het laatste kwartier uw zeer gewaarde hulp ook bewezen aan een heer zonder hoed, stok en handschoenen, maar al dik van postuur en ietwat opgewonden in zijn manier van doen?"

De juffrouw schrok en antwoordde:

„Och ja, mijnheer! Wat is er aan de hand? De meeste menschen die hier komen zijn uit den aard der zaak altijd eenigszins zenuwachtig maar ja, één heer is nog binnen, die het in een ergen graad scheen te hebben. Ik heb nog op hem gelet. Hij zag er erg rood en opgewonden uit, en een hoed had hij niet op. Och Heer, 't is juist wat ik dacht. 't Is zeker een anarchist!".

„Dat niet", zei de schilder, „maar 't is toch de man dien wij zoeken. De vogel is gesnapt!"

En zijn hoofd in het portaaltje van boven bedoelde nuttige inrichting stekend, riep hij opnieuw met lamentabele stem:

„Is hier ook de heer, die uit vrees voor een priester op den loop is gegaan, en zijn hoed, stok en handschoenen heeft vergeten?"

Een dof gebrom was het antwoord. Een der deuren wordt opengetrokken en in woedende haast stoof de bewuste heer te voorschijn, rukte den schilder zijn eigendommen uit de hand, wierp hem een blik vol haat toe en stormde zweetend en dampend het perron op.

Maar zoo gemakkelijk kwam hij niet vrij. Het publiek, de studenten in de eerste plaats, maakten niet veel haast om ruim baan te maken. En zoodoende moest onze vriend zich met zijn ellebogen en handen een weg banen, en toen hij eindelijk zich eens vrij kon bewegen en den uitgang zocht, draafde een heele stoet achter hem aan en herhaalden de studenten op jamerlijk huilenden toon: „Dit is de heer, die uit vrees voor een priester op den loop is gegaan, en zijn hoed, stok en handschoenen heeft vergeten!"

Eindelijk, eindelijk was de arme geplaagde buiten het station! Met een zucht van verlichting wierp hij zich in het eerste rijtuig het beste en na nog eens dreigend zijn vuist opgeheven te hebben tegen zijn vervolgers, verdween hij in het gewoel der boulevards.

---

landen trof ons een flesch met reuzen-pinda's (Arachis hypogea) van St. Eustatius. Zou de energieke gezagvoerder van dit eiland, de heer G. J. van Grol, van deze pinda-variëteit geen artikel van uitvoer kunnen maken?

Zijn ze zoo lekker als ze er uitzien, dan zou de apennootjes-eteude jeugd den heer v. Grol zeer dankbaar zijn voor zijn initiatief.

Kol. Weekbl.

De *Nieuwe Courant* bericht nog, dat de Koninklijke Familie eenige Curaçaosche hoeden op de Tentoonstelling aankocht voor persoonlijk gebruik, o. a. voor Prinses Juliana.

De Militaire Kapel.

(aangeboden.)

Het was alsof de Heer BOSKALJON, de ijverige Dirigent der Curaçaosche militaire Kapel, wist dat hij verleden Zondag verschillende vreemdelingen onder zijn auditoire telde, bij wie bij zijn eigen reputatie, de faam van zijn harmonie-korps, en den roem der Europeesche muziek moest handhaven. Het program was zoo gelukkig gekozen, er werd bij verschillende nummers met zooveel brio gespeeld, dat niet alleen de op muzikaal gebied weinig gewende Merideñers, én de meer muzikale Maracaibero's die in Hotel Americano vertoefden, in verrukking geraakten over dat frissche gespeel der Curaçaosche Musis, maar ook wij, meer fijn proevende Nederlanders, ten volle genoten hebben van dezen concertavond. Uit den aard der zaak leent een populair openlucht-concert zich niet tot veel klassieks, noch tot meer zware muziek. Wanneer het publiek grootendeels bestaat uit menschen, die naar een uitvoering gaan eerst en vooral om te zien of om gezien te worden, en op de tweede plaats om te hooren, dan kan men geen symfoniën van Beethoven of concert van Bach op program zetten. De Dirigent begrijpt dit volkomen, en daarom zijn de meeste nummers zóó gekozen, dat men tegelijk kan rondkijken en praten en tevens voldoende hooren. Maar gelukkig, dat de Heer BOSKALJON niet vergeet, dat er onder zijn publiek anderen zijn, die niet komen om te zien, maar uitsluitend om te hooren; en dezen zullen hem dankbaar zijn voor de keuze der Tannhäuser-fantasie en de Loreley-variaties, en niet 't minst voor de wijze waarop ze vertolkt werden. Het was 'n bekoorlijk effect, dat uitging van die beiden motieven der aardsche en geestelijke liefde, in de ouverture; van het oneindig-teere „O kehr' zurück", dat met iets meer sentiment had kunnen gespeeld worden; van 't majestueuze „Lied am Abendstern", wat wij gaarne door een zwaarder instrument zouden gehoord hebben; van die frissche „Einzug der Gäste auf dem Wartburg", en zooveel andere treffende passages. Maar o, die fantasieën! Dat onuitstaanbare aaneengerijg van de meest disparate melodiën en stemmingen! Waarom niet liever de geheele ouverture gespeeld met haar ontzaglijke rijkdom aan motiefverwerking, en het majestueuze, zoo uitstekend voor koper geschikte finale? Of die heerlijke Aktvorspiele, die Mengelberg bij voorkeur op zijn programma's plaatst?

De lieflijke Loreley-melodie, die Mendelsohn in haar eenvoud ons gaf, en Nesvadba ons openbaarde in haar rijkdom, heb ik zelden zoo stemmingsvol aanhoord als daar in de frissche avondlucht, terwijl de spelende zeegolven 'n zacht accompagnament ruischten tegen het fijne fluitenwerk. Het timbre dat BOSKALJON's harmonie-korps hier ontwikkelde, was haast dat van een strijkorkest: fijn, delicaat, zwevend.

Moge de Heer BOSKALJON, die ons zoo veel schoons te genieten geeft, zijn korps tot steeds grootere volmaaktheid brengen; en vergete hij het niet: geen betere school voor uitvoerende musici en tot vorming der smaak van het Publiek — wij behoeven ons niet altijd te storen aan hetgeen aan dit Publiek 't meest bevalt — dan de uitvoering van degelijke, gezonde muziek, die doordringt tot het hart, en den geest veredelt.

P. fr. PETRUS TER MAAT.

Berichten uit de Kolonie.

Koloniale Raad.

Maandagavond had de Raad heel wat te verwerken. Ingekomen waren:

1o. eene gouvernementsmissive, dd. 13 Juli 1912, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van 29|31 December 1883, houdende vaststelling van een reglement voor de haven van Curaçao (P. B. 1883 No. 23);

2. eene gouvernementsmissive, dd 25 Juli 1912 No. 2468, waarbij den Raad word kennis gegeven, dat het Harer Majesteit de Koningin behaagd heeft bij besluit van den 22sten Juli 1912 No. 45, den heer F. W. P. Winkel te benoemen tot lid van den Koloniaien Raad;

3. eene gouvernementsmissive, dd. 27 Juli 1912 No. 2517. waarbij den Raad wordt medegedeeld, dat de heer F. W. P. Winkel den eed, voorgeschreven bij art. 74 van het Regeeringsreglement, in handen van den Gouverneur heeft afgelegd.

4o. eene gouvernementsmissive, dd. 29 Juli 1912 Juli No. 2522, waarbij den Raad wordt aangeboden eene Nota van wijziging op de ontwerp-verordening tot wijziging der verordening van 29|31 December 1883, houdende vasstelling van een reglement voor de haven van Curaçao (P. B. 1883 No. 23);

5o. eene gouvernementsmissive, dd. 30 Juli 1912 No. 2531, waarbij den Raad wordt aangeboden een ontwerp-verordening tot aanvulling der verordening. waarbij voorloopig wordt vastgesteld de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1913 (P. B 1912 No. 24);

6o. eene schriftelijke mededeeling, dd. 26 Juni 1912 van den Heer Mordy S. L. Maduro, Voorzitter van den Raad, dat hij zich voor eenige maanden naar het buitenland begaf.

De wn. Voorzitter spreekt de beste wenschen uit voor een gelukkige reis en voorspoedig herstel van den Voorzitter en heet het nieuwe Lid WINKEL welkom, die hierop antwoordde.

De wijziging van het havenreglement kwam hierna in behandeling en werd zonder discussie goedgekeurd, waarna de Raad zich in de Afdeelingen vereenigt.

Union S. Hosé.

Om het veertigjaar Priesterjubilé van hun Stichter, den Zeereerw. Pater L. JANSEN, te vieren zullen de St. Jozefsgezellen van Pietermaai een feestuitvoering geven, Donderdag voor Genoodigden en Leden, 27 en 29 Aug. voor het Publiek.

Landbouw.

Onvermoeid doorkruist de Heer KAKEBEEKE in gezelschap van den Heer DUSSEL ons eiland en bezocht reeds verschillende plantages. De volgende week arriveert Dr. CRAMER, Inspecteur van den Laudbouw.

Men schijnt alle krachten te zullen samentrekken om de op Curaçao reeds bestaande cultures te verbeteren, vooral de verbouwing van mais. Welk plan wij van harte toejuichen.

Draadlooze.

Wij vestigen de aandacht van het Publiek op de bekendmakiug der uren, dat het station geopend is.

Met genoegen zien wij, dat er steeds meer gebruik wordt gemaakt van deze nuttige instelling.

De opbrengst van het station gedurende April, Mei, Juni bedroeg op Curaçao f 529 95, op Aruba f 192.70, op Bonaire f 106.10. Dat is voor Curaçao ruim het dubbele, en voor Aruba het viervoudige van wat verleden jaar gedurende dezelfde maanden werd ontvangen.

Uitvoer.

Ook de uitvoer van ijs neemt toe. In het 1e kwartaal van dit jaar bedroeg de uitvoer 46.000 K. G., in het tweede 52.000 K. G.

Van Aruba werd in het 1e kwartaal uitgevoerd aan guano voor een waarde van f 17.360, en in het 2e kwartaal voor f 36.996.

Katoen.

In het 2e kwartaal werd aan katoen uitgevoerd.

van St. Martin voor een waarde van f 14.388

aan katoenzaad voor f 4.087

van St. Eustatius voor een waarde van f 7.860

aan katoenzaad voor f 540.

Voor de beide eilanden samen bedraagt de uitvoer van 1e en 2e kwartaal ± f 75.000.

Zout.

Gedurende het 2e kwartaal werd aan zout uitgevoerd

van	Curaçao voor f	888
„	Aruba „	25
„	Bonaire „	13.619
„	St. Martin „	1.611

Mario.

Het zoo lang verwachte jacht van den Heer ADRIAAN LACLÉ is eindelijk Zaterdag namiddag binnengeloopen. Wij Zondag aan boord om alles eens goed op te nemen. Daar zagen wij, dat het jacht, ofschoon oud, nog in goeden staat is en door den vroegeren eigenaar weinig gebruikt. Afslijting van het hout door kabels was niet eens merkbaar. We vernamen verder, dat er te New-York heel wat geld besteed werd om alle oude planken, alles is eikenhout, door nieuwe te vervangen en het geheele schip goed na te laten zien. Op Aruba werd het jacht in de verf gezet en nu ligt het aan de werf der Curaçaosche Handel Maatschappij om de beide motoren te herstellen. Een commissie deskundigen van Hr. Ms. *Zeeland* zal ten slotte het schip keuren.

Wat ons het meest aanstond, was de ruime, frissche salon, met flinke ventillatie. De Heer LACLÉ is nog heel wat van plan met zijn jacht en wil o.a. ook boven op dek een paar hutten plaatsen.

Wij wenschen hem veel succes. Zijn jacht zal vele passagiers van zelf tot een reisje lokken.

Panamakanaal en Stapelplaatsen.

De Deensche bezittingen in West-Indië, de eilandjes St. Thomas, St. Jan en St. Croix hebben sinds de zeilvaart door de stoomvaart werd vervangen, haar beteekenis als stapelplaats in de West verloren.

De stoomschepen immers stelden directe vaartroutes in plaats van het systeem der stapelplaatsen. Dikwijls liepen er dan ook al geruchten, dat Denemarken de eilanden wenschte verkoopen. Nu verwacht men echter, dat door de opening van het Panamakanaal in 1914 een geregelder en talrijker vaart zal plaats hebben van Europa naar West-Indië en hoopt ook Denemarken op een nieuwe opkomst zijner West-Indische bezittingen.

Evenals Singapore in Oost-Indië opgekomen is tengevolge der geheele verandering in de scheepsrouten na de opening van het Suez-kanaal, zoo verwacht men thans een herleving van St. Thomas in West-Indië na de openstelling van het Panama-kanaal.

Uit utiliteitsgronden zullen vermoedelijk de groote transoceanische stoomschepen, die het reusachtig verkeer zullen onderhouden tusschen Europa eenerzijds en West-Amerika en Oost-Indië door het Panama-kanaal anderzijds, weer terugkeeren tot het stapelstelsel, en dan zou St. Thomas door zijn gunstiger ligging, een groote concurrent kunnen worden voor New-York.

Daarvoor echter is op de eerste plaats vereischt de aanleg eener groote vrijhaven in modernen zin, te St. Thomas. En met dit doel heeft zich ook reeds een Deensche maatschappij gevormd, onder eerevoorzitterschap van prins Waldemar, welke van de Deensche regeering concessie tracht te krijgen tot stichting eener vrijhaven te St. Thomas.

Door deze concessie zou gedurende 99 jaar uitsluitend aan de maatschappij het recht gewaarborgd worden tot aanleg van dokken en het bouwen van pakhuizen en magazijnen in de haven van St. Thomas.

Naderhand zou dan door een wet bepaald worden, dat alle soorten handelswaar voortaan tolvrij in St. Thomas en St. Jan kunnen worden ingevoerd, waardoor het betreffende Deensche gebied in een groote vrije stapelplaats zou omgezet worden. Van de te verwachten winst zou een derde aan den Deenschen Staat komen.

De dokken zouden worden gebouwd voor schepen met een waterverplaatsing tot 15000 ton en een diepgang van 9¼ M.

De kosten zijn geraamd op 20 millioen kronen. Voor het grootste deel is deze som reeds volteekend en men hoopt ook het gansche werk met enkel Deensch kapitaal te kunnen voltooien.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van den Chef der Draadlooze een tabel van de uren, waarop de kuststations voor Draadlooze Telegraphie op Curaçao, Aruba en Bonaire voor het publiek verkeer geopend zijn.

CURAÇAO:
Op Werkdagen.
van 5 v. m. — 7 n. m,
„ 12 — 12¼ 's nachts.

Op zon- en gouvernements feestdagen.
van 5 v. m. — 6 v. m.
„ 12—12¼ n. m.
„ 6 n. m. — 7 n. m.
„ 12—12¼ 's nachts.

Curaçao is door middel van den telegraafkabel met de geheele wereld verbonden.

ARUBA EN BONAIRE:
Op Werkdagen.
van 9 v. m. — 11 v. m.
„ 2 n. m. — 4 n. m.

Op zon- en gouvernements feestdagen.
van 12—12¼ n. m.

De stations op Aruba en Bonaire correspondeeren uitsluitend met Curaçao en met schepen, die het noodsein doen.

De tabel heeft Hollandschen, Engelschen en Spaanschen tekst.

Officieele berichten.

De Gouvernements-beschikkingwaarbij quarantaine-maatregelen te, gen Trinidad zijn vastgesteld, is ingetrokken.

Aan den leerling-opnemer bij den topographischen dienst op Bonaire, W. A. JONCKHEER JR., is tot herstel van gezondheid, twee maanden verlof verleend.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier, G. VAN KAMPEN, is tot herstel van gezondheid veertien dagen verlof verleend.

Marktbericht van den Curacaoschen Handelsbond.

Van 16 Augustus 1912.

AARDNOTEN (Pindas) per KG	0 22
ZOUT per vat van 130 K.G........	f 0 80
DIVIDIVI per K.G..........................	„ 0 05
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0 70
id. per KG. 2e kw.	„ 0.60
HUIDEN per K.G.........................	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G..........	„ 1.20
WOL per K.G..............................	„ 0.12
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G................	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipljapa):	
Kwaliteit No, 1..........per dozijn	„ 3.87½
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 4.—
„ „ 2 „ „	„ 5.—
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 4 „ „	„ 7.—
„ „ 5 „ „ OLA	„ — —
„ „ 6 „ „	„ 9.75
„ „ 7 „ „	„ 9—
„ „ 8 „ „ OLA	„—
„ „ 9 „ „	„12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„15
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„ 18

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

147 ratten
403 muizen.

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN.

Uit de naburige Republieken

HAITI.

Door de ontploffing van het Arsenaal te Port-au-Prince is het Paleis van den President in minder dan één uur tijds geheel en al vernield. De brand kon niet gebluscht worden, wijl telkens ontploffingen van de munitiën, in het arsenaal geborgen, plaats vonden. De gebouwen in de nabijheid van het Paleis werden beschadigd, doch enkel het Paleis werd vernield.

Het lijk van den President Leconte is in verkoolden toestand onder de puinhoopen van het Paleis aangetroffen. Op den 10n hebben de nationale plechtigheden van zijn teraardebestelling plaats gevonden.

Het Congres heeft op den middag van den 8n. een zitting gehouden en Generaal Tancrede August tot President van de republiek benoemd.

Bij het onheil van den brand en de ontploffingen van het arsenaal zijn meer dan 200 personen omgekomen.

Buitenland.

FRANKRIJK.

Het Fransche protectoraat in Marokko.

In de Fransche Kamer werden onlangs het ontwerp op het Fransche protectoraat in Marokko betrekking hebbend, behandeld.

Als men minister Poincaré hoort, dan schijnt het, dat de toestand voor de Franschen in de laatste dagen heel wat verbeterd is, en dat de Fransche regeering, nu Lyautey als gouverneur is opgetreden, geen vrees koestert, of rust en orde weldra zullen terugkeeren. De naam van Lyautey, zei de minister, is een program, dat reeds werd toegepast in Madagascar en in het Algerijnsch-Marokkaansch conflict.

Wij zoeken, vervolgde Poincaré, geen verovering, maar pogen gebruik te maken van den tijd, van de orde, van het geduld en vooral van consequentie. Generaal Lyautey kent zijn plicht, en dat is het protectoraat te vereenigen met de hooge noodzakelijkheid van onze landsverdediging. Wij hebben hem alle gevraagd versterkingen gezonden. Zoo hij er nog meer vraagt, zullen wij ze hem zenden. Wij wenschen geen program van verovering, in tegenspraak met onze internationale overeenkomsten. Wij willen de Sultan niet verdrijven, maar wij hebben het recht, van den Sultan een beschermd souverein te maken.

Het protectoraats-verdrag is het

uitvloeisel van 't tractaat van 4 November, dat het noodzakelijk maakte.

De minister herinnerde aan de pogingen van Regnault om ten spoedigste de goedkeuring van den Sultan te verkrijgen, die evenwel slechts na langdurige besprekingen toestemde.

De Sultan had verzocht, het tractaat eenigen tijd geheim te houden; dit was echter helaas onmogelijk gebleken. De Fransche pers was n l. vermoedelijk door een indiscretie van den Makhzen, in staat gesteld mede te deelen, dat het verdrag onderteekend was. Wanneer dit eenige dagen later bekend was geworden, zou de bloedige opstand te Fez vermoedelijk niet plaats hebben gehad.

Aan de loyauteit van den Sultan valt niet te twijfelen, zei de minister verder. Eenige personen uit zijn omgeving echter, die vreesden, dat er een einde zou komen aan sommige, voor hen voordeelige, misbruiken hebben vermoedelijk de gemakkelijk op te ruien bevolking tot een opstand aangezet.

In de hoofdstad is het thans weder rustig, verklaarde Poincaré, en Lyautey zou er zeker wel in slagen den toestand totaal te verbeteren.

Het protectoraatsverdrag is zoo rekbaar mogelijk: Frankrijk wil niemand onderdrukken, het wil in Marokko dezelfde resultaten bereiken, als het in Tunis en Algiers heeft bereikt. Het protectoraat opgeven zou gelijk staan met desertie.

De minister verklaarde verder, dat hij de quaesties omtrent de administratieve organisatie van financiën, openbare werken en justitie bestudeert en dat hij op medewerking van het parlement rekent om zijn grootsche taak tot een goed einde te brengen.

De instelling van een protectoraat in Marokko zal de onderhandelingen met Spanje vergemakkelijken.

Deze hebben een normaal verloop; er doen zich echter, tengevolge van verschillende omstandigheden, niet te vermijden moeilijkheden voor. De minister verklaarde overtuigd te zijn, dat de onderhandelingen spoedig ten einde gebracht zullen zijn, tenzij zich onvoorziene moeilijkheden mochten voordoen.

Later viel de minister-president Jaurès, die een somber tafereel ophing van den toestand in Marokko, in het algemeen en te Marakesj in het bijzonder, in de rede en deelde hij mede, dat hij een telegram uit Marakesj ontvangen had, waarin de toestand aldaar bevredigend genoemd wordt.

In den loop der discussie verklaarde Poincaré, dat binnenkort een geelboek zal verschijnen.

De Kamer keurde ten slotte het protectoraatsverdrag goed met 460 tegen 79 stemmen. Frankrijk wil dus Marokko beschermen, dat echter tot nog toe niet van die bescherming weten wil.

ITALIE

en de samenkomst te Baltischport.

Op het Appennijnsche Schiereiland is men willicht meer dan in een der andere Europeesche Staten nieuwsgierig naar hetgeen te Baltischport tusschen Czar en Keizer besproken is. Immers, de oorlog met Turkije drukt op Italië als een centenaarslast, al kan niet worden ontkend, dat het aan de winnende hand is. Maar de Italiaansche staatslieden, die den strijd met de Porte hebben uitgelokt, dachten dat zaakje in een ommezientje klaar te spelen. Zij hebben zich echter leelijk misrekend. Bij gebreke aan vertrouwenswaardige berichten over de tusschen de beide monarchen behandelde onderwerpen, veronderstelt de Italiaansche pers, de waarschijnlijkheid voor zekerheid aannemende, dat het Italiaansch-Turksch conflict stellig een der voornaamste onderwerpen van bespreking te Baltischport is geweest.

Op dit stramien borduurt o. a de „Corriere della Sera", wanneer het blad schrijft:

„Rusland heeft tot dusverre meer dan alle andere mogendheden bewezen, Italië's vriend te zijn.

Driemaal heeft het de mogendheden bemiddelingsvoorstellen voorgelegd, die echter steeds in onvruchtbaren bodem vielen, daar geen der andere regeeringen geneigd bleek, de Russische voorstellen krachtig te ondersteunen. Zelfs het sluiten der Dardanellen, hetwelk Rusland zeer gevoelig benadeelde, heeft, ondanks Rusland 's wensch, dat de zeeëngte onmiddelijk zou worden herropend, eenigen tijd geduurd.

Voorts gelooft het blad, dat Rusland in zijn streven door een andere groote mogendheid gesteund wordt, en dat de diplomatie ten slotte toch op de Porte zal vermogen te influenceeren.

Daartoe, aldus het blad te Milaan, is echter geen enkele groote mogendheid beter in staat dan Duitschland. Het dient erkend, dat dit rijk zich in een moeilijke positie ten aanzien van Italië bevindt, maar juist hierin moest de Duitsche diplomatie toonen tegen de moeilijkheid te zijn opgewassen, door Turkije den vriendschappelijken raad tot sluiten van den vrede te geven, als deze te koopen is met het verlies der souvereiniteit over Lybië. (Of Italië ook naar vrede hunkert. Red.)

Turkije is thans klaarblijkelijk Italië's mindere en van het eene oogenblik op het andere kan de ramp — een beslissende nederlaag voor de Turken — plaats hebben. Tot dusverre is Italië er in geslaagd, de Balkanstaten te weerhouden van een aanval op Turkije; als echter eenmaal de vlammen uitslaan, zou dan Duitschland niet de ontzaglijke verantwoording op zich hebben geladen, voor Turkije zonder erbarmen te zijn geweest en zich niet den vriend te hebben getoond, die het tot iederen prijs wilde redden?

Italië is vaster dan ooit besloten, het souvereiniteitsdekreet over Lybië te handhaven, en dit met het recht van den sterkste, — brutaal wordt dit hier uitgeflapt (Red.) — want de zwakkere moet toegeven. Zal de Czar nu den Keizer overtuigen, dat hij meer dan tot dusverre voor den vrede moet opkomen, of zal de Keizer den Czar van de oogenblikkelijke onmogelijkheid eener bijlegging van het conflict overtuigen?

In het eerste geval zouden de betrekkingen tusschen Duitschland en Rusland nauwer worden, tot groot voordeel voor den Driebond en voor de Duitsche wereldpolitiek.

Eenige moeilijkheden zouden er, naar het oordeel van de „Corriere", in de gedragslijn van Oostenrijk liggen, maar ook dezen zouden met eenigen goeden wil uit de wereld kunnen worden geholpen. De samenkomst te Baltischport zou, zoo vleit het Milaneesche blad ten slotte, een „wereldhistorische beteekenis van den eersten rang" verkrijgen, als er een weg werd gevonden tot oplossing van het hangende geschil, — natuurlijk met inbegrip der Italiaansche souvereiniteit over Tripoli en Cyrenaïka, daar anders de wereldhistorische beteekenis een geduchten knauw zou krijgen.

Ons dunkt, dat deze vleiende lokstem, welke dienen moet om Duitschland op Italië 's hand te krijgen, een overtuigend bewijs is van Italië's sterk verlangen naar den vrede met Turkije

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN

Las propiedades alimenticias y nutritivas del aceite de higado de bacalao dependen en absoluto de las grasas que entran en la composición natural del aceite. Estas grasas son digeridas y asimiladas con mucha más facilidad que las otras, debido á la presencia en el aceite de bacalao de ciertos compuestos lerevados del hígado, que permiten la pronta emulsificación del aceite por los fluidos del estómago — y hacen que su absorción por la membrana mucosa se lleve á efecto con más facilidad y con más rapidéz que la de uinguna otra grasa.

Advertentien.

De ondergeteekende brengt hierbij ter kennis van het publiek, dat de brug naar het Riffort heden voor het publiek is opengesteld en dat de hangbrug bij de Rifwaterstraat, Maandag den 19n. Augustus a.s. wegens reparatie, voor het verkeer gesloten zal zijn.

Curaçao, den 16n. Aug. 1912.

De Procureur-generaal,

J. B. Gorsira,

HAVEN-NIEUWS.

VAN 10 AUG. — 24 AUG.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Pr. Willem V	De Bruyn	18 Aug.	New-York	14 Aug.	Amsterdam
Venezuela	J Montero	18 „	La Guayra	18 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	14 „	Maracaibo	15 „	Maracaibo
Philadelphia	H Highborn	18 „	La Guayra	14 „	New-York
Sirius	C v Baaren	19 á 20	Amsterdam	19 á 20	New-York
Zulia	S S Morris	21 „	New-York.	22 „	New-York
Venezuela	J Montero	17 „	Maracaibo	18 „	La Guayra
Merida	A Johanson	21 „	Maracaibo	22 „	Maracaibo
Venezuela	J Montero	20 „	La Guayra	20 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	28 „	Maracaibo	29 „	Maracaibo
Caracas	Furst	22 „	New-York	22 „	La Guayra
Venezuela	J Montero	24 „	Maracaibo	25 „	La Guayra
Oranje Nassau	G D Nieman	25 „	New-York	26 „	Amsterdam
Niederwald	L Schubarth	10 Aug	Hamburg	10 Aug.	Colón
Louisianian	Mercer	11 „	Tucacas	12 „	Galverston
Mercian	Harrocks	11 „	Liverpool	11 „	Sta Marta
Montevideo	Llofrin	16 „	Colón	16 „	Barcelona
William Cliff	Hannaford	17 „	Liverpool	17 „	Sta Marta
Città di Torino	A Poggi	24 „	Génova	24 „	Colón
Odenwald	H Rose	22 „	Pto Colombia	24 „	Hamburg

Schoeners.	Aankomst.	van	Schoeners.	Vertrek	naar
Maria H	10 Aug.	Maracaibo	*La Preferida*	10 Aug.	Maracaibo
Virginia H	10 „	Vela de Coro	*Ariminta H*	11 „	Barbados
Mario H	10 „	Aruba	*9 de Abril H*	11 „	Aruba
J. Blackwood	11 „	Colón	*Virginia H*	12 „	Vela de Coro
Meteor H	11 „	Maracaibo	*Marina V*	12 „	Pto. Rico
Marina V	11 „	Maracaibo	*Olga Lucila*	13 „	Cuba
Sirena H	11 „	Maracaibo	*Electra H*	13 „	Rio Hacha
Refugio H	11 „	Aruba	*Refugio H*	14 „	Maracaibo
Amadeo V	13 „	Maracaibo	*M F Chisholm*	14 „	Barbados
Diana V	13 „	Maracaibo	*Juan Luis H*	17 „	Aruba
Hirondelle H	13 „	Maracaibo			
Juan Luis H	15 „	Aruba			
9 de Abril H	15 „	Aruba			
Virginia H	16 „	Vela de Coro			
Dreadnought H	16 „	Isl. Barlov.			

Het Holl. SS **ITERSUM** is 15 Aug. hier binnengeloopen komende van Aruba met eene lading phosphaat. Denzelfden dag vertrok het weer met bestemming voor Delfzijl.

Drukker:
B. L. BOGAERS.